

Att rädda världen med grön finans

En diskursiv policyanalys av Green Climate Fund

Abstract

I takt med att temperaturen på jorden stiger har det internationella samfundet genom FN samlats i ett gemensamt klimatavtal, Parisavtalet. Avtalets formulerade mål är att begränsa planetens temperaturökning till två grader över förindustriell tid. Central för implementeringen av Parisavtalet är den internationella klimatfonden Green Climate Fund som ska stötta utvecklingsländer i deras klimatomställning. Genom en diskursiv policyanalys av Green Climate Funds strategidokument undersöker denna studie vilka teoretiska antaganden klimatfonden vilar på. Detta med avseende vad som ska skyddas från klimatförändringarna respektive hur klimathotet ska hanteras internationellt. Teorierna presenteras i ett ramverk med två dimensioner. Den första skiljelinjen löper vertikalt mellan antropocentrism och biocentrism och tillåter en analys av klimatfondens syn på vad som är skyddsvärt. Den andra skiljelinjen går horisontellt mellan världssystemteori och liberal institutionalism. Inom denna analyseras Green Climate Funds syn på internationella relationer och internationellt samarbete. Utifrån de två dimensionerna når studien slutsatsen att klimatfonden vilar på antropocentriska och liberalinstitutionalistiska antaganden. Detta främst med anledning av det analyserade dokumentets utelämnande av icke-mänskliga intressen samt dess allmänt positiva hållning till marknaden. Utöver studiens slutsatser om Green Climate Fund kan det teoretiska ramverket ge nya perspektiv på *climate governance*. Vidare problematiseras balansen mellan vision och genomförande inom det internationella klimatsamarbetet.

Nyckelord: Policyanalys, Green Climate Fund, klimatinvesteringar, antropocentrism, biocentrism, världssystemteori, liberal institutionalism, FN.

Antal ord: 9 245

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Introduktion till Green Climate Fund.....	1
1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.3 Material	2
1.3.1 Material och avgränsning.....	2
1.3.2 Språk och översättning	3
1.4 Tidigare forskning.....	3
2 Metod	6
2.1 Poststrukturalism.....	6
2.2 What's the problem represented to be?	7
2.3 Validitet och reliabilitet	8
3 Teori	10
3.1 Dimension I: Antropocentrism – Biocentrism.....	11
3.2 Dimension II: Världssystemteori – Liberal institutionalism.....	12
3.3 Operationalisering	15
4 Green Climate Fund	17
4.1 Vad är värt att skydda från klimatförändringarna enligt Green Climate Fund?	17
4.1.1 <i>Adaptation</i> och <i>mitigation</i>	17
4.1.2 Företrädda intressen	18
4.1.3 Beslutsfattande	19
4.1.4 Hållbar utveckling	20
4.1.5 Paradigmskifte	21
4.1.6 Avslutande sammanfattning	22

4.2 Hur ska klimatförändringarna hanteras internationellt enligt Green Climate Fund?...	22
4.2.1 Paradigmskifte	22
4.2.2 Marknaden	23
4.2.3 Internationella relationer	25
4.2.4 <i>Country-ownership</i>	27
4.2.5 Avslutande sammanfattning	28
5 Slutsats och diskussion	29
5.1 Slutsats	29
5.2 Diskussion	30
5.3 Förslag på framtida forskning.....	33
Referenser	35

1 Inledning

1.1 Introduktion till Green Climate Fund

Temperaturen på jorden stiger. Alltsedan den industriella revolutionen har människans utsläpp av växthusgaser värmt upp atmosfären i en allt snabbare takt. För att förhindra dessa klimatförändringar grundade Förenta Nationerna (FN) år 1992 en klimatkonvention för att samordna världens länder i detta arbete. Konventionen fick namnet United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) och har sedan dess utarbetat internationella klimatsamarbeten såsom Kyotoprotokollet och Parisavtalet (UNFCCC, UNFCCC 2015).

Inom ramen för konventionen skapades år 2010 klimatfonden Green Climate Fund (GCF) som ett verktyg för den globala klimatomställningen. Klimatfonden tar sikte på ett paradigmskifte “to low-emission and climate-resilient development” (GCF 1) med fokus på investeringar i utvecklingsländer. Investeringarna ska delas lika mellan begränsning av klimatförändringarna och anpassning till de konsekvenser som klimatförändringarna för med sig (GCF 2).

Klimatfonden ska “support the efforts of developing countries to respond to the challenge of climate change” (GCF 1) genom att finansiera och investera i hållbara projekt. Detta enligt Parisavtalets mål att begränsa temperaturökningen till 1,5 eller maximalt 2 grader (UNFCCC 2015, s. 3). Pengar mobiliseras av fonden från så kallade avancerade ekonomier, för att investeras i utvecklingsländers klimatomställning som en del av konventionens finansiella mekanism (GCF 1). Investeringarna sker i form av bidrag, lån, aktier och garantier och riktas i synnerhet till länder som är särskilt utsatta för klimatförändringar (GCF 1). Vid fondens första ekonomiska mobilisering samlades 10,3 miljarder amerikanska dollar in (GCF 2016, s. 1).

I klimatfondens styrelse sitter lika delar representanter från utvecklingsländer som från utvecklade länder (GCF 3). Klimatfonden regleras av konventionens årliga klimatkonferenser, Conference of the Parties (COP), på vilka fondens prioriteringar, policys och urvalskriterier för investeringar beslutas (UNFCCC 1992, s. 22–23). På klimatkonferenserna fastslogs att fondens syfte är “to make a significant and ambitious contribution to the global efforts towards attaining

the goals set by the international community to combat climate change” (GCF 2011, s. 2) (GCF 1).

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Denna studie syftar till att identifiera och problematisera teoretiska antaganden i ett av klimatfondens centrala dokument, *Initial Strategic Plan*. Detta strategidokument antas representera fondens ståndpunkter, fokusområden och problembild av klimatförändringarna.

Genom Carol Bacchis diskursanalytiska metod What’s the problem represented to be? (WPR) studeras strategidokumentet med avseende på problemformulering, underliggande antaganden samt vad som lämnas oproblematiskt i texten (Bacchi 2009). Analysen tar sikte på två identifierade skiljelinjer; vad det är som ska skyddas från klimatförändringarna respektive hur klimatförändringarna ska hanteras internationellt.

Studien avser att besvara följande frågeställningar;

- *Vad är värt att skydda från klimatförändringarna enligt Green Climate Fund?*
- *Hur ska klimatförändringarna hanteras internationellt enligt Green Climate Fund?*

1.3 Material

1.3.1 Material och avgränsning

Dokumentet *Initial Strategic Plan* har valts som analysenhet då det utgör en grund för fondens övriga policydokument (GCF 2016, s. 1). Syftet med strategiplanen är att “articulate to the world the vision and operational priorities” (GCF 2016, s. 1) som klimatfonden står för. Strategiplanen genomsyrar hela verksamheten och i detta formuleras fondens operationella och strategiska prioriteringar. I dokumentet presenteras även centrala riktlinjer för fondens investeringar och finansiering inom fondens första operationella period *Initial Resource Mobilization*, som sträcker sig mellan år 2016 och 2018 (GCF 2016, s. 1). Strategierna i dokumentet ska beaktas i uppföljningar av genomförda projekt och ligger även till grund för en

rad av klimatfondens arbetsplaner. Strategiplanen blev gällande i samband med styrelsens godkännande år 2016 (GCF 2016). Styrelsen är det organ i klimatfonden som fattar samtliga större beslut om fondens verksamhet.

Till följd av studiens begränsade omfattning har vi valt att avgränsa analysen till en analysenhet; klimatfondens *Initial Strategic Plan*. Med bakgrund i motiveringen ovan antas detta dokument företräda klimatfonden väl.

För att kontextualisera och komplettera dokumentet kommer även ytterligare dokument från Green Climate Fund att användas i studien, liksom dokument från de organisationer, FN-organ och fördrag som berör fondens arbete. Att använda relaterade dokument för att kontextualisera ett valt policydokument är ett vanligt tillvägagångssätt inom WPR-metoden (Bacchi 2009, s. 20–21).

1.3.2 Språk och översättning

Studiens centrala analysenhet *Initial Strategic Plan* är skriven på engelska. För att styrka studiens validitet och reliabilitet (Esaiasson et al 2012, s. 57–59) kommer citat från fondens strategidokument att återges på originalspråk. Läsaren förväntas därmed förstå ord, begrepp och citat skrivna på engelska. Då studien utgår ifrån en diskursanalytisk metod kan analysenhetens språk antas ha stor relevans för analysens slutsats. För att minimera eventuella felaktiga tolkningar läggs därför stort fokus på att motivera och underbygga de tolkningar av texten som görs i analysen.

1.4 Tidigare forskning

Klimatförändringarna har under senare år fått stor uppmärksamhet inom såväl samhällsdebatten som i forskarvärlden. Detta märks tydligt i hur litteraturen och forskningen kring klimatet, både naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig sådan, har utvecklats under de senaste decennierna. Forskning om så kallad *climate governance* är exempel på klimatrelaterad forskning inom den statsvetenskapliga disciplinen. Vår studie ämnar inte att djupare gå in på detta område, utan snarare att analysera klimatfonden inom ett teoretiskt ramverk. Detta till

trots är tidigare forskning om *climate governance* en viktig del av den forskning som berör vårt ämne.

Fenomenet *climate governance* berörs exempelvis av Matthew J. Hoffman i “Climate Governance at the Crossroads: Experimenting with a Global Response after Kyoto” (2011). I denna bok undersöker Hoffman olika mer eller mindre experimentella sätt att nå globala samarbeten inom klimatområdet. I “Transformative Climate and Accountable Governance” av Beth Edmondson och Stuart Levy (red.) (2019) poängteras vikten av transparens och möjlighet till ansvarsutkrävande inom *climate governance*. Karin Bäckstrand och Eva Lövbrands (red.) problematiserar istället klimatkonferensen i Köpenhamn 2009 och hur klimatpolitiskt internationellt samarbete har fungerat under perioden efteråt i sin bok “Research Handbook on Climate Governance” (2015). *Climate governance* i relation till utvecklingsländer diskuteras specifikt i David Held, Charles Roger och Eva-Maria Nags (red.) “Climate Governance in the Developing World” (2013). Författarna lägger framförallt fokus på ansvarsfördelningen mellan rika och fattiga länder i klimatfrågan och hur *climate governance* ser ut i olika delar av världen (Held et al 2013).

Tidigare studier har även gjorts om Green Climate Fund, bland annat rörande fondens koppling till andra delar av FN och privat sektor. Megan Bowman menar i sin artikel “Resilience through Interlinkage: The Green Climate Fund and Climate Finance Governance” att tätare förbindelser med dessa skulle innebära ökade möjligheter för en mer enhetlig och stark klimatfond (2018). Cui och Yuran fokuserar i sin artikel “Exploring the Schemes for Green Climate Fund Financing: International Lessons” istället på fondens finansiering och diskuterar betydelsen av USA:s nyliga avhopp från Parisavtalet (2018). Annan forskning har fokuserat mer på geografiskt avgränsade områden. Ett exempel är William M. Fonta, Elias T. Ayuk och Tiff Van Huysen som i “Africa and the Green Climate Fund: Current Challenges and Future Opportunities” kritiserar klimatfondens planerade investeringar i afrikanska länder. Författarna anför bland annat att sammansättningen av projekt i klimatfondens portfolio saknar väsentliga områden såsom skog, landanvändning och transport, där potentialen för utsläppsminskning är som högst (Fonta et al 2018).

Vår studie vilar på forskningsvärldens ackumulerade kunskap om klimatförändringarna och dess lösningar. Då det enligt vår kännedom inte har gjorts någon liknande studie om Green

Climate Fund eller studier med utgångspunkt i samma teoretiska ramverk, kan denna studie tänkas fylla en kunskapslucka inom forskningsfältet. Studien är således inomvetenskapligt relevant (Esaiasson et al 2012, s. 31–34). Även om studien inte ämnar dra slutsatser om fenomenet *climate governance*, kan de slutsatser om Green Climate Fund som presenteras bidra med fördjupad förståelse om denna specifika institution. Denna studie skulle således kunna ligga till grund för vidare forskning. Det kan även tänkas att studiens sammankoppling av teoretiska ramverk och presentation av nya sorts skiljelinjer kan bidra till vidare forskning inom bland annat *climate governance*.

Studiens utomvetenskapliga relevans har sin grund i analysobjektets samhälleliga aktualitet och tyngd. Parisavtalet, för vilket Green Climate Fund är central, är det aktuella avtalet för klimatsamarbete mellan världens länder. Fonden är relativt ny och okänd för allmänheten. Genom att urskilja vilka teoretiska antaganden fondens verksamhet vilar på, kan såväl forskningsvärlden som samhällsintresserade medborgare få nya perspektiv på Parisavtalet och Green Climate Fund. Ur ett demokratiperspektiv är det av största vikt att internationella institutioner granskas och att allmänheten har tillgång till information om institutionens prioriteringar. Genom att i denna studie uppmärksamma och undersöka fondens teoretiska antaganden och strategier förbättras allmänhetens tillgång till sådan information kring denna högst relevanta institution. De slutsatser som presenteras i studien kan således ligga till grund för en fortsatt utveckling av det internationella klimatarbetet.

2 Metod

Denna studie använder sig av Carol Bacchis diskursanalytiska metod *What's the problem represented to be?* Resultaten appliceras sedan på ett teoretiskt ramverk med utgångspunkt i de två skiljelinjerna mellan antropocentrism – biocentrism och världssystemteori – liberal institutionalism.

2.1 Poststrukturalism

WPR-metoden antar ett poststrukturalistiskt förhållningssätt och utgår därmed från en idealistisk ontologisk världsuppfattning, det vill säga att verkligheten ses som någonting icke-objektivt (Bergström – Boréus 2012, s. 29) (Bacchi 2009, s. 34, 265). Inom denna vetenskapliga tradition är språket centralt; det är en nyckel till att förstå maktrelationer. Språkbruk kan enligt poststrukturalismen vidmakthålla maktstrukturer (Devetak 2013, s. 188, 194–195), varför aktörer och strukturer anses vara ömsesidigt konstituerande (Reus-Smit 2013, s. 217). Språket är således “a mediating set of habits, conventions, values and prejudices enabling us to make sense of the world” (Devetak 2013, s. 188). Enligt poststrukturalismen kan analys av språkbruk även fungera som ett sätt att dekonstruera allmängiltig kunskap. Detta gör att poststrukturalistisk forskning ofta analyserar just diskurser och hur dessa skapar och skapas av maktrelationer i samhället (Bergström – Boréus 2018, s. 28–29).

Inom poststrukturalismen kritiseras den realistiska kunskapssynen för att vara okritisk till vedertagna begrepp och samhällsfenomen. Synen på kunskap som objektiv leder till att de egenskaper som tillskrivits vissa typer av identiteter eller grupper betraktas som sanningar. Poststrukturalismen erbjuder istället en anti-essentialistisk syn där dessa etablerade sanningar dekonstrueras och ifrågasätts (Bergström – Boréus 2018, s. 28–29).

Diskurs betraktas inom WPR-metoden som någonting mer än det rent språkliga och inbegriper även det textuella sammanhanget, det vill säga den kontext som texten är skriven inom (Devetak 2013, s. 188, 194) (Bergström – Ekström 2018, s. 271). Det intressanta i WPR-sammanhang är de “socially produced forms of knowledge that set limits upon what it is possible to think, write

or speak about a ‘given social object or practice’” (Bacchi 2009, s. 35). Detta förhållningssätt innebär ett tydligt avståndstagande från den kritiska diskursanalysen, vilken ofta begränsar sig till enbart lingvistiska tolkningar (Boréus – Seiler Brylla 2018, s. 305–306).

Till följd av denna studies poststrukturalistiska utgångspunkt söker inte studien svar på vad klimatförändringarna är och huruvida fondens beskrivning stämmer överens med detta. Istället ligger fokus på hur klimatförändringar som problem representeras i dokumentet *Initial Strategic Plan*, och vilka antaganden denna problembild vilar på.

2.2 What’s the problem represented to be?

WPR-metoden ämnar identifiera och granska problembilder i en vald text, och används framförallt för diskursiv policyanalys (Bacchi 2009, s. 1) (Bergström – Ekström 2018, s. 271). Metoden utgår ursprungligen ifrån sex frågor vilka syftar till att ge svar på exempelvis hur författarna till en policy definierar ett problem, vad som lämnas oproblematiserat och vad effekterna av problemformuleringen blir. Metoden utgår från följande frågor:

Q1: What’s the ‘problem’ represented to be in a specific policy?

Q2: What presupposition or assumptions underlie this representation of the ‘problem’?

Q3: How has this representation of the ‘problem’ come about?

Q4: What is left unproblematic in this representation? Where are the silences? Can the ‘problem’ be thought about differently?

Q5: What effects are produced by this representation of the ‘problem’?

Q6: How/where has this representation of the ‘problem’ been produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced?

(Bacchi 2009, s. 2)

Med hänsyn till uppsatsens omfattning har studien avgränsats till att endast utgå från frågorna Q1, Q2 och Q4. Studiens syfte är att identifiera och problematisera teoretiska antaganden i strategidokumentet. Genom att undersöka vilken problembild som representeras i dokumentet (Q1), vilka antaganden som föreligger denna bild (Q2) och vad som lämnas oproblematiserat (Q4) kan studien generera ett uttömmande svar.

De fyra bortvalda frågorna är även dessa intressanta men har valts bort på grund av studiens omfattning. Hur problemrepresentationen har uppstått (Q3), vilka effekter problembilden får (Q5) och hur problemet skapats, spridits och försvarats (Q6) ligger alla något utanför denna studies formulerade syfte.

2.3 Validitet och reliabilitet

Dokumentet *Initial Strategic Plan* valdes efter omfattande efterforskningar av fondens policyer och styrdokument som analysenhet. Dokumentet är centralt för klimatfondens vision och verksamhet (GCF 2016, s. 1). I dokumentet väntar vi oss finna svar på frågan om vad som ska skyddas från klimatförändringar samt hur klimatförändringarna ska hanteras internationellt enligt Green Climate Fund.

För att besvara forskningsfrågorna på ett vetenskapligt sätt krävs att texten analyseras på djupet, så att underliggande tankestrukturer kan identifieras. Genom att använda WPR-metoden undersöks flera aspekter av texten, såväl det ordagrant uttryckta som underliggande representationer av problemet. Frågeställningarna kan därmed besvaras väl med hjälp av den valda metoden, vilket stärker studiens validitet; att den mäter vad den avser att mäta (Esaiasson et al 2012, s. 58–59).

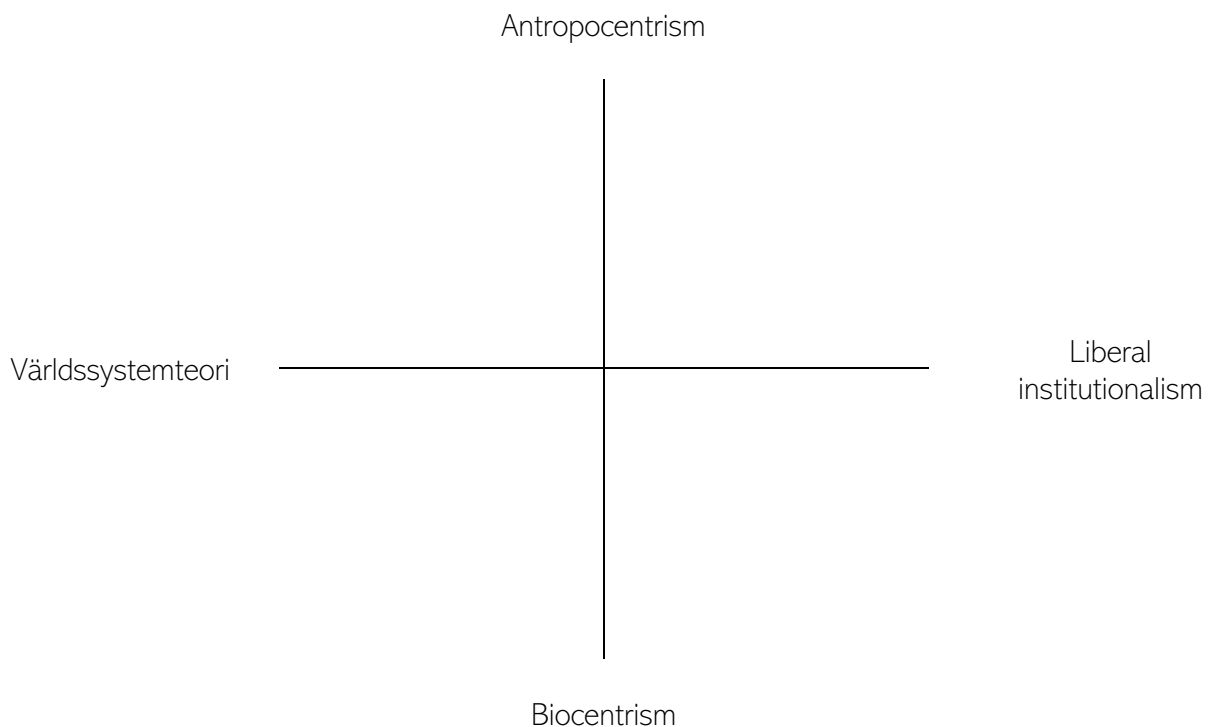
Utifrån det aktuella teoretiska ramverket och studiens operationalisering bör intersubjektiviteten vara hög, och en upprepning av studien bör nå samma slutsats. Tidigare studier av Green Climate Fund har inte aspirerat på den typ av teoretisk koppling som vår studie, vilket gör det svårt att jämföra resultat med tidigare studier på området. Till följd av studiens diskursanalytiska karaktär kan forskarens egna uppfattningar och tidigare förståelse inom ämnet påverka resultatet (Bergström – Boréus 2012, s. 403), vilket påverkar reliabiliteten. Ambitionen är dock att med tydliga operationaliseringar och väl underbyggda tolkningar möjliggöra en, för diskursanalyser, hög nivå av reliabilitet.

Ett alternativt tillvägagångssätt hade kunnat vara att göra en idéanalys av det valda dokumentet (Bergström – Boréus 2012, s. 146). Denna metod hade, med några korrigeringar av

frågeställningar och teoretisk bakgrund, helt eller delvis kunnat uppfylla vårt syfte. På grund av den diskursiva policyanalysmetodens tillämpbarhet på studiens tvådimensionella teoretiska perspektiv, samt att endast ett dokument analyseras, gjordes dock avvägningen att denna metod skulle medföra ett tydligare och mer öppet förhållningssätt till våra resultat.

3 Teori

Med hjälp av WPR-metoden kan en analys av strategidokumentets problemformulering av klimatförändringarna genomföras. Genom att undersöka vilka antaganden som föreligger, kan dessa analyseras utifrån två idémässiga dimensioner. Denna analys kommer att utgå från två skiljelinjer; antropocentrism – biocentrism och världssystemteori – liberal institutionalism.

Tillsammans bildar de två dimensionerna ett ramverk som kan användas för att kartlägga och diskutera dokumentets bakomliggande idémässiga grund. Den vertikala skalan mellan antropocentrism och biocentrism berör synen på vad det är som ska skyddas från klimatförändringarna. Den horisontella skalan mellan världssystemteori och liberal institutionalism tar fasta på det internationella systemet och dess förutsättningar för samarbete i klimatfrågan.

I analysen används de två skiljelinjerna som separata analysverktyg, vilka sammanförs för att ge en relevant idémässig förståelse för representationen av klimatproblemen. Exempelvis kan strategidokumentets problemrepresentation av klimatförändringarna visa på att människor eller den biologiska mångfalden far illa, och samtidigt visa på brister i det internationella systemet.

För att förstå lösningarna på den internationella nivån måste vi också förstå vad det är som över huvud taget ska skyddas. Därför utgör dessa dimensioner ett relevant kompletterande ramverk. Båda dimensionerna är relevanta för att förstå fondens syn på klimatförändringarna, och tillsammans bildar de ett ramverk som möjliggör djupare förståelse för problemrepresentationen i klimatfondens strategidokument.

WPR-frågorna används i den första dimensionsanalysen i syfte att få förståelse för vad som ska skyddas enligt klimatfonden (Q1), vilka antaganden som ligger bakom denna problembild (Q2), och vad som förblir oproblematiserat i denna syn på vad som är skyddsvärt (Q3). Inom den andra dimensionen besvarar frågorna istället vad klimatfonden anser att problemet är i det nuvarande internationella systemet (Q1), vilka antaganden om internationellt samarbete som föreligger (Q2) och vad som lämnas oproblematiserat i problembilden (Q3).

3.1 Dimension I: Antropocentrism – Biocentrism

Den första skiljelinjen sträcker sig mellan antropocentrism och biocentrism. Det centrala i denna dimension är i vilket syfte klimatförändringarna ska bekämpas – för att skydda människan eller för att skydda hela den biologiska mångfalden.

Inom antropocentrismen står människan i fokus. Antropocentrismen inbegriper en syn på att det endast är människan som har ett egenvärde. Detta då människan är den enda varelse som omfattas av moral. Naturen, haven och andra arter lämnas utanför all sådan diskussion (Attfield 2014, s. 30, 221). Enligt David E. Cooper kan naturen inom detta perspektiv beskrivas tillhöra "det Andra" (Cooper citerad av Attfield 2014, s. 72), det vill säga komma i andra hand efter att människans behov är uppfyllda. Det är således endast människans välbefinnande som bör eftersträvas (Attfield 2014, s. 221). Enligt den teleologiska uppfattningen inom antropocentrismen är universum skapat för människans skull, och existerar därmed enbart för att tillgodose mänskliga behov (Attfield 2014, s. 221).

Trots att människan står i fokus kan det finnas anledning att bevara naturen och motverka klimatförändringar. Naturen fungerar som ett redskap för människan, varför klimatförändringarna kan utgöra ett potentiellt hot mot människan. Detta skulle i så fall vara en anledning till att bekämpa klimatförändringarna även ur ett antropocentriskt perspektiv.

Klimatarbete skulle således vara motiverat om det sker i syfte att människan undgår negativ påverkan (Larsson – Bratt 2014, s. 14).

Inom den biocentriska världsbilden tillskrivs istället allt levande ett egenvärde; människor, djur, natur och alla andra delar av den biologiska mångfalden (Larsson – Bratt 2014, s. 14). Robin Attfield uttrycker det som att biocentrismen “involves taking non-human interests seriously enough for them sometimes to outweigh human interests” (2014, s. 42). Naturen och människan ses alltså som lika mycket värda och således bör alla varelser inom den biologiska mångfalden få sina behov tillgodosedda (Attfield 2014, s. 42).

Skiljelinjen mellan antropocentrism och biocentrism ligger i vad som ges ett egenvärde, människan eller alla naturens beståndsdelar. Attfield lyfter ett hypotetiskt exempel: I en situation där en törstig människa och en törstig växt konkurrerar om en begränsad mängd vatten, ger de två perspektiven olika svar på vem eller vad som har rätt till vattnet. Enligt den antropocentriska skolan är människan den enda varelsen med ett egenvärde, och har därför rätt att dricka allt vatten. Enligt biocentrismen har även växten ett egenvärde, och en strikt tolkning skulle innebära att varelserna därför bör dela på vattnet (Attfield 2014, s. 43). Ytterligare en aspekt är att naturen kan vara värd att skydda även inom antropocentrismen, om det är i syfte att främja mänskliga intressen. Eftersom människan behöver naturen för sin överlevnad kan naturen ges ett högt indirekt värde inom antropocentrismen.

Biocentrismen och antropocentrismen har ett tydligt motsatsförhållande. Genom att analysera klimatfondens strategidokument utifrån detta motsatsförhållande kan en tydlig problembild av klimatförändringarna identifieras.

3.2 Dimension II: Världssystemteori – Liberal institutionalism

Den andra dimensionen spänner mellan världssystemteori och liberal institutionalism. Dessa teorier skiljer sig åt avsevärt gällande synen på det internationella systemet, förutsättningar för internationellt samarbete samt hur och med vilka medel klimatförändringarna ska hanteras.

Världssystemteorin har sin grund i en marxistisk analys och riktar skarp kritik mot den globala kapitalismen (Linklater 2013a, s. 144, 2013b, s. 126). Kritiken bottnar i en syn på att det internationella ekonomiska systemet konstruerats av de dominerande världsmakterna och nu fortsätter befästa den rådande maktstrukturen. De rika länderna har skapat globala ekonomiska orättvisor och delat upp världens länder i tre delar; centrum, periferi och semi-periferi (Linklater 2013a, s. 144), vilka ständigt befästs genom att den rikare delen av världen styr den globala världsordningen.

Periferin utgörs av de allra fattigaste länderna. Dessa tvingas utvinna sina naturresurser och sälja råvaror och arbetskraft billigt på världsmarknaden. De rika länderna, i centrum, förädlar sedan råvarorna och säljer dem med hög lönsamhet (Linklater 2013b, s. 126–127). Semi-periferin utgörs av de länder som befinner sig mellan de två zonerna i den ekonomiska hierarkin, och fungerar således som en buffert i systemet (Peterson 2014, s. 379).

Inom världssystemteorin ses kapitalismen som system vara den drivande faktorn bakom klimatförändringarna. Världssystemteorins upphovsman Immanuel Wallerstein menar att eftersom kapitalismen bygger på fortsatt vinst och tillväxt, tvingas producenterna att dra ned kostnaderna i produktionen. Detta leder till att de biologiska resurserna exploateras och avfallet från produktionen missköts (Wallerstein 2007, s. 381). På bekostnad av periferins och semi-periferins arbetare och miljö kan centrum därigenom fortsätta med sin överkonsumtion, enligt världssystemteorins resonemang.

Den rika delen av världen har redan genomgått en industrialisering, med kraftig ekonomisk tillväxt och stora globalt kännbara utsläpp av växthusgaser som följd. Utöver detta har även exploateringen av länderna i periferin och semi-periferin resulterat i omfattande lokala negativa konsekvenser. Länderna i centrum anses därför bära på en historisk utsläppsskuld. Med grund i detta tillskrivs de rika länderna ansvaret för klimatförändringarna, och bör således stå för finansieringen av dess lösningar. Framförallt förespråkas inom världssystemteorin ett totalt skifte av det ekonomiska systemet för att kunna uppnå social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet (Wallerstein 2007, s. 382–385).

Den liberala institutionalismen delar marknadsliberalismens tilltro till handel, teknikutveckling och ekonomisk tillväxt som verktyg för global problemlösning (Clapp–Dauvergne 2011, s. 7, 26–27). Teorin delar även flera grundläggande antaganden med neorealismen, som att det

internationella systemet i grunden är anarkiskt och att aktörer endast agerar utefter sina egenintressen (Burchill 2013, s. 67). Detta försvårar förutsättningarna för internationell samverkan, men till skillnad från neorealismens pessimistiska inställning anses dessa hinder kunna överbryggas. Detta uppnås genom ökad interdependens och utvecklandet av starka internationella institutioner och normer, i syfte att synliggöra staters gemensamma intressen. Institutionen blir en internationell arena där aktörer kan mötas, formulera gemensamma problem och utveckla lösningsstrategier (Paterson 2013, s. 271).

Den liberala institutionalismens syn på klimatförändringarna går i samma anda. Globala problem kan endast lösas genom väl utformade institutioner. Institutionerna anses kunna vägleda stater, företag och andra aktörer till hållbar utveckling. För att uppnå långsiktigt klimatarbete bör det gemensamma fokuset inriktas på att utveckla de i dag underutvecklade ländernas statskapacitet, på såväl lokal som statlig nivå (Clapp – Dauvergne 2011, s. 7, 16). Den bristande kapaciteten gör i dagsläget det svårt för länderna att ställa om till hållbar utveckling, samtidigt som den också gör just dessa befolkningar mycket utsatta för klimatförändringarna (Clapp–Dauvergne 2011, s. 97). Handeln har här en avgörande betydelse för staternas ekonomiska utveckling, för att skapa interdependens och därmed förbättrade förutsättningar för internationellt samarbete.

Inom liberal institutionalism antas ett lands utsläpp av växthusgaser minska då landet uppnått en viss grad av ekonomisk utveckling (Clapp–Dauvergne 2011, s. 97–98). De praktiska lösningarna på klimatförändringarna går således att finna inom det rådande ekonomiska systemet, där tekniksatsningar och smarta investeringar ges stor tilltro (Clapp–Dauvergne 2011, s. 7, 16). Framförallt betonas vikten av de stora framsteg mänskligheten har gjort tack vare kapitalismen, och hur dessa talar för systemets tillförlitlighet (Clapp-Dauvergne 2011, s. 27–28).

Liberal institutionalism och världssystemteori presenterar båda lösningar på klimatproblemet, men teoriernas tolkning av problemet och dess lösningar skiljer sig åt markant. Inom världssystemteorin ses det kapitalistiska systemet som källan till social och ekologisk orättvisa. Inom liberal institutionalism presenteras istället kapitalismen som en central del av lösningen, tillsammans med starka institutioner och internationellt samarbete. Hur Green Climate Fund förhåller sig till dessa teoretiska ståndpunkter är avgörande för fondens struktur och finansiella prioriteringar.

3.3 Operationalisering

Svårigheter med att utföra tydliga operationaliseringar är ett ofrånkomligt tema i diskursanalytiska metoder. Detta då analysens fokus delvis finns att hitta i det som ligger mellan raderna och därför inte nämns uttryckligen i den valda texten. Med detta förbehåll, är vår förhoppning att följande operationalisering ska vara tydlig nog för att identifiera teoretiska idéstrukturer i strategidokumentet.

Målsättningen är inte att exakt placera ut fonden i det tvådimensionella ramverket, utan snarare att identifiera och analysera de grundläggande antaganden som fonden gör anspråk på i förhållande till teorierna. Därmed kommer inte en exakt positionering inom ramverket att presenteras. Operationaliseringen gäller istället de fyra teorier som skiljelinjerna utgår från och hur texten kan kopplas till dessa.

Den första frågeställningen är tänkt att besvaras genom en diskussion kring klimatfondens förhållningssätt till skiljelinjen mellan antropocentrismen och biocentrismen. Lösningarna som presenteras ska genom operationaliseringarna kopplas till vad det är som ska skyddas från klimatförändringarna. Lösningar som endast syftar till att skydda människan antas bygga på en antropocentrisk världsuppfattning, medan lösningar som lika mycket syftar till att skydda andra arter bygger på en biocentrisk grund. Hur fonden ställer sig till dessa värderingar kan upptäckas genom vad eller vilkas intressen som tillkännages i dokumentet samt vad eller vilka som ska företrädas i fondens verksamhet. Om fonden vilar på en biocentrisk grund skulle strategidokumentet exempelvis beröra naturområden, biologisk mångfald och prioritera utrotningshotade arter samt ge miljörättsorganisationer stor legitimitet. Antropocentriska antaganden skulle istället fokusera på människan och mänskliga behov. Vidare är det även relevant om det är sociala eller ekologiska gränser som sätter ramarna för och avgör målsättningar för fondens investeringar. Frågan om vad som är skyddsvärt förväntas kunna besvaras med hjälp av WPR-frågorna Q1, Q2 och Q4, där framför allt fråga Q4 om vad som lämnas oproblematiserat tros kunna ge svar på detta.

Liberal institutionalism operationaliseras främst med utgångspunkt i teorins syn på marknaden och institutioners roll som problemlösande faktor i det internationella systemet. Marknadsorienterade lösningar, inklusive teknologi och finansiella mekanismer, grundar sig på

mer eller mindre liberala antaganden om det internationella och ekonomiska systemet. Även lösningar och förslag på samarbeten som omfattar en förstärkning eller utvidgning av de nuvarande institutionerna antas ligga inom ramen för liberal institutionalism, eftersom dessa lösningar opererar inom det rådande systemet. WPR-metodens frågor Q1, Q2 och Q4 förväntas kunna ge svar på huruvida, och i så fall på vilket sätt, liberalinstitutionalistiska antaganden kan urskiljas i fondens problemrepresentation av klimatförändringarna.

Världssystemteorin operationaliseras primärt utifrån synen på internationella maktstrukturer. Lösningar som ska kompensera för ojämlika förhållanden på systemnivå eller gör anspråk på att i grunden förändra ekonomiska, sociala och ekologiska maktstrukturer antas ligga i den världssystemteoretiska sfären av det teoretiska ramverket. Detta kan gälla lösningar som frångår det kapitalistiska systemet eller riktar kritik mot de rika ländernas konsumtion och beteende. Centralt är även referenser till historisk utsläppsskuld och lösningar där de rika länderna står för omställningens kostnader. De tre WPR-frågorna Q1, Q2 och Q4 förväntas alla kunna bidra till analysens eventuella världssystemteoretiska antaganden i strategidokumentet.

WPR-frågorna används initialt för att analysera dokumentets problemrepresentation, vilka antaganden denna problembild bygger på och vad som lämnas oproblematiskt i dokumentets antaganden. De slutsatser som framkommer av denna analys används sedan för att diskutera dokumentets idémässiga grund utifrån de två skiljelinjerna.

Samtliga tre frågor används därmed som verktyg i båda dimensionsanalyserna. Detta tillvägagångssätt har valts för att metoden ska behandla textmaterialet likvärdigt oavsett vilken skiljelinje som berörs, och för att studiens slutsatser ska underbyggas utifrån samma analytiska verktyg.

4 Green Climate Fund

4.1 Vad är värt att skydda från klimatförändringarna enligt Green Climate Fund?

4.1.1 *Adaptation och mitigation*

En av klimatfondens kärnprioriteringar kommer till uttryck upprepade gånger i strategidokumentet. Fonden syftar till att “achieve a balanced allocation between mitigation and adaptation activities” (GCF 2016, s. 2). Detta uttrycks även på följande sida som att de finansiella prioriteringarna ska utföras “while striving to maximize the impact of its funding for adaptation and mitigation, and to seek a balance between the two” (GCF 2016, s. 3).

Adaptation översätts till anpassning till klimatförändringarnas konsekvenser. Detta ska alltså enligt strategidokumentet balanseras med *mitigation*, som översätts till begränsningar av klimatförändringar. Anpassning och begränsning ska tillsammans bidra till en hållbar utveckling. Klimatfonden ska arbeta för att “enhancing climate change adaptation and mitigation in the context of sustainable development” (GCF 2016, s. 3). Detta aktualiserar den vertikala skiljelinjen mellan antropocentrism och biocentrism.

Mitigation innebär att fonden syftar till att minska den totala påverkan som människan har på jordens temperatur. Om dessa satsningar når långsiktig framgång, kan tänkas att satsningarna inriktade på *adaptation* blir överflödiga. Genom att balansera investeringarna mellan anpassning och begränsning kan en pessimistisk men pragmatisk bild identifieras för klimatfondens syn på klimatförändringarna; mänsklighetens gemensamma ansträngningar för minskade utsläpp kanske inte räcker för att begränsa jordens temperaturökning enligt Parisavtalets målsättning. Att klimatfonden presenterar anpassning som en viktig del av lösningen bekräftar även att de konsekvenser som väntar i denna potentiella framtid antas vara tillräckligt omfattande för att allvarligt beakta och anpassa sig till.

Fondens satsningar på *adaptation* ska ha “a particular focus on supporting those developing countries particularly vulnerable to the adverse impacts of climate change” (GCF 2016, s. 2). De särskilt utsatta länderna innefattar bland annat *Least Developed Countries, Small Island*

Developing States och vissa afrikanska stater (GCF 2016, s. 2). Genom att nämna dessa som exempel på vad som ska skyddas lämnas samtidigt andra potentiellt skyddsvärda områden okommenterade. Länder, stater och grupper av stater är alla exempel på områden inom vilka primärt människor opererar. Enheterna är även mänskligt skapade. En uppenbar tystnad i dokumentet är andra geografiska områden som också skulle kunna skyddas, som exempelvis isområden på nord- och sydpolen, haven och regnskogsområden. Dessa skulle delvis kunna omfattas av fokuset på särskilt klimatutsatta länder, men det är tydligt att det är stater och andra mänskligt utformade enheter som utgör grundpremisserna för vad som ska skyddas. Fondens fokus på anpassningsorienterade lösningar som minskar människans utsatthet för klimatförändringarnas konsekvenser kan därför argumenteras vittna om en klimatfond delvis byggd på antropocentriska antaganden.

Begränsning skulle i högre grad än anpassning omfatta naturens andra beståndsdelar. En begränsning av klimatförändringarna skulle inte enbart få positiva effekter för människan, utan även för planetens andra arter. Även begränsningen kan dock ske i syfte att minska människans behov av anpassning till klimatförändringarna, vilket skulle placera klimatfonden på den antropocentriska delen av skalan. Vad syftet med begränsningen är lämnas okommenterat, vilket medför att fondens prioritering av begränsande investeringar är svårplacerad på den vertikala skalan. Valet att inte omnämna ekologiska aspekter, och strategidokumentets fokus på sociala frågor, kan dock anspela på att begränsningarna sker i syfte att i slutändan skydda människan.

4.1.2 Företrädda intressen

Vad eller vilka som företräds inom fonden är talande för huruvida fonden syftar till att skydda enbart människan eller den biologiska mångfalden som helhet. Problembilden för vem eller vad som ska skyddas kan utläsas genom att studera vilka som i strategidokumentet tillskrivs intresse av minskade klimatförändringar.

I strategidokumentet uttrycks målsättningen att “maximizing the engagement of the private sector in financing and implementing the paradigm shift towards low emission and climate resilient development pathways” (GCF 2016, s. 2). I de beslutande organen inom såväl

klimatfonden som inom FN finns endast representanter från stater, och inte från exempelvis näringsliv eller biologiska intressen. Genom fondens uttryckta ambition att maximera engagemanget av den privata sektorn inom klimatfondens arbete, identifieras dock en önskan om nära samarbete med denna sfär. I strategidokumentet specificeras inte uttryckligen vilken typ av aktörer inom privat sektor som åsyftas; det skulle kunna inrikta sig till både näringsliv och icke-statliga organisationer. Då privat sektor främst nämns i kontexten av den privata sektorns finansiering av fondens verksamhet (GCF 2016, s. 2–4, 6–7) förefaller dock formuleringen främst syfta till näringslivet.

Genom att fonden bjuder in företrädare från näringslivet legitimeras näringslivets intressen på den klimatfinansiella arenan. Näringslivet kan argumenteras stå för mänskliga intressen då det syftar till att tillfredsställa mänskliga behov och önskningsar. Företag opererar primärt utefter ekonomiska intressen, inom vilka människor i högre grad än den biologiska mångfalden prioriteras.

Om begreppet privat sektor tolkas brett och även tänks omfatta exempelvis miljörättsorganisationer, skulle klimatfonden kunna lokaliseras mer åt den biocentriska delen av skalan. Då helhetsbilden som presenteras av privat sektor fokuserar på näringsliv, företag och andra finansiärer av projekt, kan dock konstateras att ingen större vikt läggs vid att låta den biologiska mångfalden få en tydlig företrädare i Green Climate Fund. Följdaktningsvis placeras fonden närmare den antropocentriska synen på klimatet än den biocentriska.

4.1.3 Beslutsfattande

Vem eller vad som får bestämmanderätt kring fondens klimatsatsningar kan tydligt visa på vilka intressen som prioriteras och vad som ska skyddas. I strategidokumentet blir det tydligt att länderna ges stort inflytande vad gäller detta. Detta uttrycks som att klimatfondens intention är “offering countries a menu of choices” (GCF 2016, s. 2) vad gäller projektens karaktär och implementering. Uttrycket innebär en acceptans för att det är länder, snarare än biologiska intressen, som väljer hur klimatarbetet ska gå till. Tystnaden kring andra biologiska intressen är påtaglig. Dokumentet förmedlar därmed en problembild som bygger på antropocentriska antaganden.

Att fonden syftar till att operera inom det nuvarande ekonomiska och finansiella systemet bekräftas av flera andra citat i dokumentet. Fonden ska bland annat “operate in coherence with the existing climate finance institutions” (GCF 2016, s. 2) samt “carry out a market survey of what is needed to support climate action” (GCF 2016, s. 6). I dessa citat lämnas marknaden oproblematiserad. Då de finansiella aktörerna ska attraheras till snarare än påtvingas att investera i hållbara projekt kommuniceras en syn som innefattar att det finansiella landskapet dikterar klimatfondens villkor. Det är således finansmarknaden snarare än naturens kapacitet som sätter ramarna för klimatfondens satsningar. Givet att ekonomiska intressen ligger närmare antropocentrismen snarare än biocentrismen, tyder detta på att klimatfonden i detta avseende snarare bygger på antropocentriska antaganden.

4.1.4 Hållbar utveckling

I dokumentet återkommer termen “sustainable development” (GCF 2016, s. 2–3). Varken *sustainable*, hållbar, eller *development*, utveckling, definieras dock närmare. Vad som uppfattas som hållbarhet och utveckling kan, beroende på vad som avses, ha sin grund i antingen antropocentrismen eller biocentrismen. En hållbar utveckling som i första hand definieras utifrån ekonomiska och sociala frågor kan argumenteras utgå från antropocentriska antaganden om människan som det skyddsvärda. Om istället naturen anses sätta de grundläggande ramarna för en hållbar utveckling kan klimatfonden argumenteras botten i en biocentrisk världssyn. Avsaknaden av vidare definition, eller diskussion kring begreppet, gör det svårt att placera fonden på skalan.

Dokumentets generella fokus på klimatinvesteringar inom det rådande ekonomiska systemet skulle dock användas som argument för att tolka *sustainable development* som någonting som främst definieras inom marknadens ramar. Det rådande ekonomiska systemet syftar till att uppfylla mänskliga snarare än allmänna biologiska intressen, vilket skulle kunna argumenteras vittna om en antropocentrisk världsbild. Samtidigt uttrycks i strategidokumentet en förhoppning om att kunna investera i projekt som kan leda till “fundamental changes in behaviours and/or investment patterns” (GCF 2016, s. 2). Beroende på hur djupgående en sådan “fundamental” förändring avser, skulle den möjligen kunna tänkas ta in fler biologiska perspektiv än

människans. Detta uttrycks dock inte i dokumentet, vilket gör det svårt att dra några vidare slutsatser om.

4.1.5 Paradigmskifte

En genomgående tongivande formulering i strategidokumentet är att fonden ska “promote the paradigm shift towards low-emission and climate-resilient development pathways” (GCF 2016, s. 1). I likhet med flera andra centrala formuleringar, som exempelvis “transformational ambition” (GCF 2016, s. 1) och “transformational climate action” (GCF 2016, s. 1), definieras inte paradigmskifte närmare. Läsaren hänvisas istället till fondens dokument *Initial Investment Framework* för en definition av begreppet men inte heller här förtydligas vad som menas med paradigmskifte (GCF 2015).

Formuleringen av ett paradigmskifte kan tolkas som att klimatfondens ambition är att från grunden strukturera om rådande normer och system. Eftersom varken det nuvarande paradigmet eller vad som ska förändras identifieras, blir dock den starka formuleringen tämligen uddlös. Ur ett biocentriskt perspektiv hade det varit önskvärt att genomföra en kraftig omstrukturering av den nuvarande världsordning i syfte att hindra människan från fortsatt exploatering av planeten. Detta synsätt bygger på antagandet att det globala klimatarbetet i dag sker på den övre delen av skalan, i den antropocentriska delen av spektrat. Då strategidokumentet inte presenterar systemkritiska lösningar som ämnar nå bort från den övre delen av den vertikala skalan, kan klimatfondens klimatarbete inte ses som ett paradigmskifte ur ett biocentriskt perspektiv.

Även inom antropocentrismen skulle någon form av paradigmskifte förordas. Dock skulle ett paradigmskifte innebära en betydligt mindre radikal förändring än inom biocentrismen. Förändringarna skulle enbart sträcka sig till att säkerställa människans överlevnad och välmående. Var det nuvarande paradigmet befinner sig på den vertikala skalan är dock svårare att precisera ur ett antropocentriskt perspektiv.

4.1.6 Avslutande sammanfattning

Genomgående i strategidokumentet används starka formuleringar utan närmare presentation av vad som faktiskt avses. Om detta är en medveten taktik eller ett omedvetet val av strategidokumentets författare är svårt att avgöra. Tydligt är dock avsaknaden av andra perspektiv än människans. Även om vissa begrepp och sammanhang med en vid tolkning kan inbegripa biocentriska intressen, kommunicerar strategidokumentet som helhet tydligt att fondens främsta prioritering är att skydda människan. Mest talande för detta är utelämnandet av perspektiv som inte grundar sig i mänskliga intressen. Detta kan argumenteras placera fonden på den övre, det vill säga antropocentriska, delen av skiljelinjen mellan antropocentrism och biocentrism.

4.2 Hur ska klimatförändringarna hanteras internationellt enligt Green Climate Fund?

4.2.1 Paradigmskifte

Strategidokumentets vision om ett paradigmskifte kan även analyseras utifrån den horisontella skiljelinjen mellan världssystemteori och liberal institutionalism.

”[T]he GCF will promote the paradigm shift towards low-emissions and climate-resilient development pathways”

(GCF 2016, s. 1)

Hänvisningen till detta paradigmskifte antyder på en kraftig förändring av nuvarande handlingsmönster och synsätt. Valet att inte presentera en tydlig definition ger dock upphov till frågor om fondens faktiska syn på paradigmskiftet. Även de abstrakta formuleringarna om transformerande klimatarbete (GCF 2016, s. 1) och idéer om ett paradigmskifte (GCF 2016, s. 1–2, 7) kan säga något om hur klimatfonden förhåller sig till den uppställda skiljelinjen mellan världssystemteori och liberal institutionalism. Då språket är oprecist är det svårt att avgöra

vilken grad av förändring som avses. Beroende på om det exempelvis är en total omstrukturering av det globala ekonomiska systemet, eller om det rör sig om nya sätt att operera inom den rådande marknadsmodellen, kan klimatfonden placeras på olika delar av den horisontella skalan.

Även om begreppet paradigmskifte varken definieras i strategidokumentet eller de dokument som strategidokumentet hänvisar till (GCF 2016, s. 2) (GCF 2015), nämns några komponenter som anses viktiga i fondens klimatarbete. Exempelvis framförs att det krävs “fundamental changes in behaviours and/or investment patterns” (GCF 2016, s. 2) för att hantera klimatförändringarna. Förändrade beteenden inom den rika delen av världen är en viktig del av klimatarbetet enligt världssystemteorin, men citatet omnämner snarare dessa beteende- och investeringsförändringar inom marknadens nuvarande beskaffenhet. Det är inte heller tydligt hos vem beteendeförändringarna ska ske; ingen specifik grupp tillskrivs ansvaret.

Att denna strategi omnämns som en central del av fondens arbete kan tyda på att klimatfonden vilar på liberalinstitutionalistiska antaganden om att lösningar finns att hitta inom marknaden. Denna marknadsorienterade syn på lösningar ligger långt ifrån världssystemteorins grundläggande antaganden, som snarare innebär att marknadssystemet i grunden bör ersättas av något annat. Klimatfondens syn på paradigmskifte kan således argumenteras vila på liberalinstitutionalistiska antaganden.

4.2.2 Marknaden

Klimatfonden ska, genom sin roll som UNFCCC:s operativa finansiella mekanism, utnyttja sina “unique features” (GCF 2016, s. 7) för att maximera engagemanget från privat sektor. Vad exakt som avses med dessa *unique features* är ytterligare ett exempel på odefinierade uttryck i strategidokumentet. I strategidokumentet ges ingen specificerad beskrivning av vad dessa är, men två förslag på hur dessa unika särdrag ska användas presenteras. Fonden ska genom marknadsundersökningar analysera eventuella hinder för den privata sektorns engagemang (GCF 2016, s. 6–7). Vidare ska fonden även beakta de föreslagna åtgärder som har inkommit från fondens rådgivande panel bestående av representanter från privat sektor (GCF 2016, s. 7). De unika särdragen verkar således innebära en särskilt fördelaktig position i relation till privat

sektor. Fokuset på privat sektor tyder på liberalinstitutionalistiska antaganden om marknaden som väsentlig för klimatomställningsarbetet.

Fonden understryker betydelsen av sin unika roll på fler ställen i strategidokumentet. Exempelvis uttrycks följande:

”To achieve maximum impact, the GCF should build on its comparative advantages and operate in coherence with the existing climate finance institutions”

(GCF 2016, s. 2)

Fonden understryker sin unika karaktär genom att referera till sina komparativa fördelar. Denna diskurs anknyter till en liberal syn på den internationella marknads funktionssätt. Formuleringen skiljer sig avsevärt ifrån en världssystemteoretisk analys, som snarare skulle ha fokuserat på hur en investeringsfond bör verka omfördelade utanför den rådande marknads premisser. Exempel på hur fondens komparativa fördelar ska användas är enligt strategidokumentet att

“take on risks that other funds/institutions are not able or willing to take, including risks associated with deploying innovative climate technologies”

(GCF 2016, s. 2)

Detta kan tänkas anspela på den tidigare uttrycka paradigmskiftande ambitionen, då den antyder en djupgående förändring och ett radikalt nytt förhållningssätt till risk och risktagande. Även denna lösning kan antas operera inom marknads ramar, varför detta förhållningssätt inte är tillräckligt radikalt för att anses syfta till ett paradigmskifte ur ett världssystemteoretiskt perspektiv.

I dokumentet presenteras även strategier för att identifiera vilka hinder som föreligger för gröna investeringar. Ett exempel på detta är att fonden ska

”carry out a market survey of what is needed to support climate action (e.g., an analysis of those country priorities in which countries have the most difficulty attracting finance) and successes or innovative ideas that could be built upon. This would help identify areas where countries have struggled to mobilize finance and figure out how the GCF could address the relevant barriers”

(GCF 2016, s. 6)

Även detta citat tyder på att klimatfondens arbete ska ske på och med hjälp av marknaden. I strategidokumentet uttrycks ingen avsikt att förändra marknaden som sådan, utan att fonden ska lösa marknadsmisslyckanden med förhållandevis konventionella marknadsmedel. Denna inställning till marknaden placerar fonden i den högra delen av spektrat, närmare liberal institutionalism än världssystemteori.

Satsningar på teknologi och innovation är ett genomgående tema i strategidokumentet. Fonden ämnar exempelvis “supporting the application and dissemination of cutting-edge climate technologies” (GCF 2016, s. 2). Klimatfondens fokus på teknologiska framsteg, snarare än strukturell förändring på systemnivå, tyder på underliggande liberala snarare än världssystemteoretiska antaganden. Inom världssystemteorin innebär teknologiska lösningar utan en kompletterande global ekonomisk omstrukturering en fortsatt exploatering av de perifera staterna. Strategidokumentets positiva inställning till och fokus på teknologi och innovation utan en kompletterande systemkritik går därmed inte i linje med världssystemteorins antaganden. Inom den liberala institutionalistiska skolan ses istället teknologi som en av de viktigaste komponenterna i en hållbar framtid, varför denna del av strategidokumentet antas bygga på antaganden inom denna teori.

4.2.3 Internationella relationer

Att klimatfonden ska operera “in coherence with the existing climate finance institutions” (GCF 2016, s. 2) innebär ett okritiskt förhållningssätt till det internationella systemets nuvarande form. Detta ligger långt ifrån världssystemteorins idé om att de nuvarande institutionerna behöver omformas från grunden.

Ur ett liberalinstitutionellt perspektiv är institutionerna istället centrala för att lösa internationella problem. Genom dessa kan gemensamma intressen identifieras och tillgodoses. Att bekämpa klimatförändringarna kan ses som ett sådant identifierat gemensamt intresse, varför institutioner enligt liberal institutionalism är väl lämpade för att leda internationellt samarbete på klimatområdet.

Fondens syfte är att stötta utvecklingsländer till att “limit or reduce their greenhouse gas emissions and to adapt to the impacts of climate change” (GCF 2016, s. 1). Detta tyder på att problembilden som presenteras innefattar att utvecklingsländernas klimatomställning är relevant för att förverkliga Parisavtalets tvågradersmål, samt att utvecklingsländerna behöver hjälp för att klara sin del av det. Stycket fortsätter med att uttrycka att fondens ska anta

“(…) a particular focus on supporting those developing countries particularly vulnerable to the adverse impacts of climate change, including [Least Developed Countries], [Small Island Development States] and African States”

(GCF 2016, s. 2)

Detta specifika fokus tydliggör även att en del av problembilden består i att klimatförändringarnas effekter förväntas påverka olika länder olika mycket, och att de nämnda ländernas möjligheter till att hantera klimatkonsekvenserna är otillräckliga. Genom att uppmärksamma detta lyfts dessa länder ut som särskilt utsatta och i särskilt stort behov av klimatfondens investeringar. Detta antagande går i linje med världssystemteorins grundläggande uppfattning av den ojämlika uppdelningen mellan centrum och periferi, och vilka sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenser detta har resulterat i.

I strategidokumentet kan dock även andra antaganden utläsas, vilka indikerar att klimatfonden även vilar på antaganden som kraftigt skiljer sig från världssystemteorins. Att klimatfondens investeringar sker i projekt i utvecklingsländer (GCF 2016, s. 2) kan antas bygga på ett antagande om att dessa länder behöver och har rätt till ekonomisk hjälp. Inom världssystemteorin räcker det dock inte med riktade insatser till utvecklingsländer för att uppnå rättvis omfördelning. Exempelvis kan inte klimatfondens investeringar anses täcka upp för de rika ländernas historiska utsläppsskuld. Istället krävs en kraftig ekonomisk omfördelning och en omstrukturering av makten i klimatfonden för att nå egentlig rättvisa. Detta skulle exempelvis kunna ske genom att representanter från utvecklingsländerna, vilka inom

världssystemteorin skulle benämnas som de perifera länderna, fick makt i form av genomgripande bestämmanderätt över klimatfondens verksamhet. Inga sådana maktstrukturer identifieras eller problematiseras av strategidokumentets författare, vilket försvagar kopplingen till världssystemteorin och förflyttar klimatfonden högerut på den horisontella skiljelinjen.

4.2.4 *Country-ownership*

I strategidokumentet uttrycks att fonden ämnar “ensuring full country-ownership through its operational modalities and by providing adequate support to build the required country capacity” (GCF 2016, s. 6). *Country-ownership* innebär att klimatfonden inom sina projekt försäkras sig om att den aktuella staten både formellt godkänner och har tillräcklig statskapacitet för att hantera projekten (The World Bank, 2008). Detta är ett sätt att ge projekten legitimitet och för att minska risk för korruption och ineffektivitet.

Strategidokumentets betoning på just *country-ownership* kan syfta till att garantera utvecklingsländernas suveränitet och frihet från att en aktör utför ett projekt utan förankring i det aktuella landet. Huruvida kravet på statskapacitet är uppnått bedöms dock av klimatfonden, varför detta kan argumenteras befästa utvecklingsländernas roll som beroende av de rika länderna och av institutioner som anses kontrolleras av dessa. Då begreppet statskapacitet är vanligt förekommande i den liberalinstitutionalistiska diskursen kan *country-ownership* och dess fokus på statskapacitet tänkas vila på liberalinstitutionalistiska antaganden.

Country-ownership kan således ses ur flera synvinklar som på olika sätt knyter an till det två perspektiven. Betoningen på *country-ownership* kan vara ett sätt att garantera utvecklingsländernas territoriella och beslutande självständighet, men det kan också vara ett sätt för rika länder att fortsätta definiera globala standarder och därigenom befästa de rådande maktstrukturerna. Beroende på tolkning kan strategidokumentets betoning på *country-ownership* argumenteras röra sig inom både den världssystemteoretiska och den liberalinstitutionalistiska delen av skiljelinjen.

4.2.5 Avslutande sammanfattning

Sammanfattningsvis kan såväl liberalinstitutionalistiska som världssystemteoretiska antaganden återfinnas i strategidokumentet. Dokumentet innehåller världssystemteoretiska inslag, exempelvis då fonden ser hur klimatförändringarna slår olika hårt mot olika länder, att fonden lägger stor vikt vid utvecklingsländernas behov och att länderna genom *country-ownership* ges viss bestämmanderätt. Andra antaganden, som att klimatarbetet ska ske i enhetlighet med nuvarande klimatfinansiella institutioner, att lösningar finns att hitta inom marknaden och att teknologi ses som en drivande faktor för klimatarbetet, vilar snarare på en liberalinstitutionalistisk grund. Till följd av strategidokumentets övervägande marknadsorienterade lösningar och tystnaden kring vissa, för världssystemteorin centrala, idéstrukturer placerar sig strategidokumentet som helhet till höger, nära den liberala institutionalismen.

5 Slutsats och diskussion

5.1 Slutsats

Studiens syfte har varit att identifiera och problematisera teoretiska antaganden i Green Climate Funds strategidokument. Studien har utifrån de två dimensionerna antropocentrism – biocentrism och världssystemteori – liberal institutionalism besvarat följande frågeställningar;

- *Vad är värt att skydda från klimatförändringarna enligt Green Climate Fund?*
- *Hur ska klimatförändringarna hanteras internationellt enligt Green Climate Fund?*

Det kan konstateras att strategidokumentets genomgående brist på förklaringar och definitioner av centrala formuleringar försvårar identifieringen av klimatfondens teoretiska antaganden. Inom en mångbottnad institution som klimatfonden Green Climate Fund är det inte otänkbart att det finns meningsskiljaktigheter kring vad som egentligen åsyftas med begrepp som *paradigm shift* och *transformational ambition*, varför dessa formuleringar lämnats ospecificerade.

Den tvådimensionella analysen ger en omfattande teoretisk inblick i strategidokumentets problemformulering och grundläggande antaganden. På frågan om vad som är skyddsvärt, utformat som skiljelinjen mellan antropocentrism och biocentrism, presenterar strategidokumentet en helhetsbild som placerar sig nära antropocentrismen. Dokumentet formulerar en problembild som bygger på att det i slutändan är människan som ska skyddas från klimatförändringarna. Detta har urskilts främst med grund i det tudelade fokuset på anpassning till och begränsning av klimatförändringar samt återkommande uttryck som befäster stater som de huvudsakliga aktörerna för klimatfondens arbete. Vidare är även bristen på icke-mänskliga perspektiv talande för vilka intressen som prioriteras i fondens verksamhet och således vad som anses skyddsvärt.

Hur Green Climate Fund ställer sig till hur klimatförändringarna ska hanteras internationellt har kunnat besvaras genom analys av strategidokumentet utifrån den horisontella skiljelinjen. Då strategidokumentet främst presenterar lösningar inom marknaden, i enhetlighet med nuvarande institutioner och teknologiska lösningar, dras slutsatsen att klimatfonden till stor del bygger på

antaganden i linje med den liberala institutionalismen. Klimatfondens förhållningssätt till idén om ett paradigmskifte innebär en förändring inom den klimatfinansiella marknaden, vilar idén om paradigmskifte på liberalinstitutionalistiska antaganden. Till följd av att strategidokumentet varken gör anspråk på någon världssystemteoretisk systemkritik, eller på andra världssystemteoretiska idéstrukturer likt historisk utsläppsskuld, placeras klimatfonden till höger på den horisontella skalan mellan världssystemteori och liberal institutionalism.

Givet detta kan strategidokumentet som helhet placeras i den högre övre rutan i det uppställda teoretiska ramverket. Klimatfonden bygger således främst på liberalinstitutionalistiska och antropocentriska antaganden inom det teoretiska ramverket; det är människan som ska skyddas från klimatförändringarna och detta genom internationella institutioner, teknologi och nya former av investeringar.

5.2 Diskussion

I den här studien har vi fastställt att Green Climate Funds problembild och formulerade strategier främst vilar på antropocentriska och liberalinstitutionalistiska antaganden. Fondens uppgift är att främja teknikutveckling, innovation och en rättvis omfördelning av finansiella resurser genom marknadslösningar i syfte att skydda människan från klimatförändringarna.

Fondens målsättning om att verka för ett paradigmskifte upprepas flera gånger i strategidokumentet och har därmed blivit en central del av analysen. Det återkommande ordvalet indikerar en omfattande förändring men varken det nuvarande paradigmet eller det nya paradigm som utlovas definieras närmare. Anspelandet på denna omfattande förändring får vitt skilda betydelser beroende på vilken av teorierna som utgör utgångspunkten.

Biocentrismen kan lättare än antropocentrismen erbjuda svar på vad som är problematiskt med nuvarande paradigm. Ur ett biocentriskt perspektiv har människan exploaterat andra arter alldeles för länge, varför ett paradigmskifte inom detta perspektiv bör föra med sig ett ökat skydd även för andra arter. På ett liknande sätt kan världssystemteorin tydligare än teorin liberal institutionalism förenas med idéer om strukturförändringar i nivå med ett paradigmskifte. Där institutionalismen ser det framtida klimatarbetet som en påbyggnad på redan existerande

institutioner och arbetssätt, ser världssystemteorin behovet av att från grunden rita om maktordningen. Till följd av att strategiplanen snarare presenterar en påbyggnad av redan existerande institutioner, tydliggörs ett liberalinstitutionalistiskt grundantagande för klimatfonden.

De uppställda teorierna går i tydlig polemik med sin motsats inom sin skiljelinje. Vad som utelämnats i denna studie är var respektive teori förhåller sig i relation till den andra dimensionen. Enligt en världssystemteoretisk analys skulle exempelvis kunna hävdas att marknadslösningar som princip motarbetar mänskliga intressen och därmed inte kan räknas som antropocentriskt, även om det inte heller tillskrivs biocentriska värderingar. Här skulle en utökad eller utbytt skiljelinje kunna visa på spänningen mellan mänskliga och ekonomiska intressen.

Exempelvis skulle en skala över vad som är skyddsvärt kunna placera marknaden och kapitalismen i ena änden av skalan och antropocentrismen i den andra. Detta skulle i så fall bygga på en uppfattning om att kapitalismen inte helt kan förenas med en antropocentrisk uppfattning. En ytterligare dimension skulle även kunna framhålla skiljelinjen mellan miljö och klimat, för att belysa en annan relevant aspekt av vad internationella institutioner avser skydda.

Utifrån en del aspekter skulle både världssystemteori och liberal institutionalism placeras högt upp på den uppställda skalan mellan antropocentrism och biocentrism. Detta då båda teorierna främst har mänskliga snarare än andra biologiska intressen i fokus. I denna studie har dock strategidokumentets snarare än teoriernas placering varit fokus för analysen.

Studiens slutsats visar på att fonden delvis utgår från liberalinstitutionalistiska antaganden om marknadens betydande roll för internationell problemhantering. Vissa delar av fondens världsuppfattning, som exempelvis att världen kan delas upp i utvecklings- och utvecklade länder, ligger dock delvis i linje med världssystemteorin. Utifrån ett världssystemteoretiskt perspektiv urskiljs en dissonans mellan fondens vision och strategier. Klimatfondens identifierade visioner går delvis i linje med världssystemteorins, men fondens strategier är alldeles för marknadsmässiga för att kunna vila på en världssystemteoretisk grund.

Samtidigt som fonden avser att agera på den nuvarande marknaden presenteras i strategidokumentet en viss indirekt kritik av en helt frisläppt marknad. Fonden ska verka för att

ta de risker och göra de investeringar som marknaden inte själv sköter på klimatområdet, vilket kan likställas med att fonden identifierar någon form av marknadsmisslyckanden. Dessa marknadsmisslyckanden ska fonden kompensera för genom att med gemensamt investerade resurser ta de höga riskerna och investera i de ekonomiskt olönsamma projekt som en oreglerad marknad skulle lämnat orörda. Alltså investerar de privata aktörerna i de lönsamma projekten inom den rådande marknadsstrukturen, medan den kollektivt finansierade klimatfonden ska investera i de mindre ekonomiskt lönsamma projekten.

Denna ingång till internationellt klimatarbete kan tänkas resultera i att riskerna kollektiviseras medan de ekonomiska vinsterna förblir privata. Den felprogrammering som enligt klimatfonden delvis präglar marknaden ska alltså inte korrigeras från grunden, utan istället kompenseras uppifrån med gemensamma medel. Detta ska ske utan att störa de nuvarande aktörerna på finansmarknaden. Klimatvinsterna skulle dock bli kollektiva, vilket enligt detta resonemang kan tänkas motivera detta utbyte mellan ekonomiska och ekologiska vinster.

Fondens uttryckta syfte är att hjälpa utvecklingsländer i klimatomställningen och inte att vara inställsam till den privata sektorn och marknaden. Det skulle kunna finnas svårigheter för fonden att arbeta mot detta mål, om ingen press sätts på företagen och marknaden. Denna diskussion ger upphov till fler frågor om vad fonden faktiskt kan göra.

Fonden arbetar aktivt för att den privata sektorn ska vara med och finansiera fondens investeringar. För att kunna ta det ett steg längre och sätta press på företag skulle fonden behöva ges en lagstiftande eller dömande makt. Detta ligger inte i nuläget inom fondens mandat. Fondens handlingsmöjligheter är en politisk fråga som behöver hanteras i andra institutioner. Världens ledare har hittills inte beslutat att fonden ska ha en sådan omfattande kompetens.

Den kritik som från exempelvis världssystemteoretiskt håll riktas mot fonden kritiserar hela fondens struktur, vilken lyder under FN:s mandat och utformning. FN:s institution lyder i sin tur under olika staters konkurrerande viljor, varför beslut kan vara svåra att få till stånd. Kritik av fonden kan således riktas både mot hur fonden förvaltar sin roll, och mot den roll som FN har tillskrivit fonden. För att förändra fondens grundläggande mandat krävs att en sådan politisk vilja finns inom FN, och kritik mot fonden struktur som helhet blir därmed en indirekt kritik mot FN.

Glappet mellan vision och genomförande är inte helt ovanligt i stora organisationer och projekt. Ett aktuellt exempel på hur detta avspeglar sig i direkt koppling till Green Climate Fund är att USA nyligen lämnade Parisavtalet. Detta kommer att leda till oförutsedda problem i form av minskade anslag till fondens verksamhet. Med minskade anslag kan fondens möjlighet till investeringar minska. Detta aktualiserar vilken roll internationella institutioner har i det internationella systemet, och hur institutionerna kan balansera mellan vision och genomförbarhet.

Sammanfattningsvis kan sägas att de antropocentriska och liberalinstitutionalistiska teoretiska antaganden som Green Climate Fund utgår från genomgående återspeglas i dess strategier. Fonden har tydliga prioriteringar och en syn på lösningar som genom denna studie har kunnat identifierats. Dessa antaganden möjliggör en djupare förståelse för klimatfonden, FN och det internationella klimatarbetet.

5.3 Förslag på framtida forskning

De två uppställda skiljelinjerna mellan antropocentrism och biocentrism respektive världssystemteori och liberal institutionalism får gärna utvecklas och användas i framtida analyser av internationella klimatpolicier. De två skiljelinjerna fungerar kompletterande för en förståelse för en policys problemrepresentation av vad som ska skyddas och vilken typ av internationellt samarbete som förespråkas.

För inrikespolitiska klimatpolicier eller liknande skulle den horisontella dimensionen med internationella relationer-perspektiv kunna ersättas av en klassisk vänster-höger-skala som även kan knyta an till de inrikespolitiska aspekterna av klimatfrågan. Detta då teorierna världssystemteori och liberal institutionalism är utformade för det internationella systemet och inte är direkt applicerbara inrikespolitiskt.

Även den nuvarande vertikala linjen kan utgöra en intressant utgångspunkt för alternativa dimensioner. Här skulle ett förslag på skiljelinje kunna vara en distinktion mellan antropocentrism och kapitalcentrism, där kapitalcentrismen innebär att marknaden och kapitalintressen står i fokus för vad som är skyddsvärt och antropocentrismen att människan

utgör vad som ska skyddas. Uppställda som motsatser skulle en intressant skiljelinje kunna identifieras.

Ytterligare en intressant skiljelinje skulle kunna fokusera på huruvida internationella institutioner eller policyer ämnar prioritera främst miljö- eller klimatåtgärder. Detta skulle även kunna bidra till en djupare förståelse för vad aktörerna bakom förslagen primärt anser vara skyddsvärt. Vidare uppmuntrar vi till fortsatta studier av internationellt klimatarbete och *climate governance*, samt forskning kring FN, Parisavtalet och Green Climate Fund. En framtida studie om klimatfonden hade till exempel kunnat studera ett av fonden finansierat projekt med avseende på klimatpåverkan och demokratifrågor.

Referenser

Primärkällor

Bacchi, Carol, 2009. *Analysing Policy – What’s the problem Represented to Be?* Pearson Australia.

GCF 1 = Green Climate Fund 1. *About the Fund*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.greenclimate.fund/who-we-are/about-the-fund> Hämtad: 2019-04-09.

GCF 2 = Green Climate Fund. *Governance*. Green Climate Fund. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.greenclimate.fund/who-we-are/about-the-fund/governance> Hämtad: 2019-05-07.

GCF 3 = Green Climate Fund, *Board Members*. Green Climate Fund. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.greenclimate.fund/boardroom/board-members> Hämtad: 2019-05-08.

GCF 2011 = Green Climate Fund 2011. *Governing Instrument*. Green Climate Fund. [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.greenclimate.fund/documents/20182/1246728/Governing_Instrument.pdf/caa6ce45-cd54-4ab0-9e37-fb637a9c6235 Hämtad: 2019-04-20.

GCF 2015 = Green Climate Fund, 2015. *Initial Investment Framework: Activity Specific Sub-Criteria and Indicative Assessment Factors*. Green Climate Fund, mars 2015. [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.greenclimate.fund/documents/20182/239759/Initial_investment_framework_activity-specific_sub-criteria_and_indicative_assessment_factors.pdf/771ca88e-6cf2-469d-98e878be2b980940 Hämtad: 2019-04-09.

GCF 2016 = Green Climate Fund, 2016. *Initial Strategic Plan for the GCF*. Green Climate Fund, mars 2016. [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.greenclimate.fund/documents/20182/761223/Initial_Strategic_Plan_for_the_GC_F.pdf/bb18820e-abf0-426f-9d8b-27f5bc6fafeb Hämtad: 2019-04-05

UNFCCC = United Nations Framework Convention of Climate Change. *About the Secretariat*. Förenta Nationerna. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://unfccc.int/about-us/about-the-secretariat> Hämtad: 2019-05-06.

UNFCCC 1992 = United Nations Framework Convention on Climate Change, 1992. *United Nations Framework Convention on Climate Change*. Förenta Nationerna, 1992. [Elektronisk] Tillgänglig: https://unfccc.int/files/essential_background/background_publications_htmlpdf/application/pdf/conveng.pdf Hämtad: 2019-04-06.

UNFCCC 2015 = United Nations Framework Convention of Climate Change, 2015. *Paris Agreement*. Förenta Nationerna, 2015. [Elektronisk] Tillgänglig: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf Hämtad: 2019-04-05.

Sekundärkällor

Attfield, Robin, 2014. *Environmental Ethics*. Cambridge: Polity Press.

Bergström, Göran – Kristina Boréus (red.), 2012. “Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys” i Boréus, Kristina – Göran Bergström (red.), 2012. *Textens mening och makt*. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur, s. 13–48.

Bergström, Göran – Kristina Boréus (red.), 2018. “Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys” i Boréus, Kristina – Göran Bergström (red.), 2018. *Textens mening och makt*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur, s. 17–45.

Bergström, Göran – Linda Ekström, 2018. “Tre diskursanalytiska inriktningar” i Boréus, Kristina – Göran Bergström (red.), 2018. *Textens mening och makt*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur, s. 253–301.

Boréus, Kristina – Charlotta Seiler Brylla, 2018. “Kritisk diskursanalys” i Boréus, Kristina - Göran Bergström (red.), 2018. *Textens mening och makt*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur, s. 305–351.

Bowman, Megan, 2018. “Resilience through Interlinkage: The Green Climate Fund and Climate Finance Governance”. *Climate Policy*, vol 19, nr 3, s. 342–353.

Burchill, Scott, 2013. “Liberalism” i Burchill, Scott – Andrew Linklater (red.), 2013. *Theories of International Relations*. 5:e upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillan, s. 55–87.

Bäckstrand, Karin – Eva Lövbrand (red), 2015. *Research Handbook on Climate Governance*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Clapp, Jennifer – Peter Dauvergne, 2011. *Paths to a Green World - The Political Economy of the Global Environment*. Massachusetts Institute of Technology.

Cui, Lianbiao – Huang Yuran, 2018. “Exploring the Schemes for Green Climate Fund Financing: International Lessons”. *World Development*, vol. 101, s. 173–187.

Devetak, Richard, 2013. “Critical Theory” i Burchill, Scott – Linklater, Andrew (red), 2013. *Theories of International Relations*. 5:e upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillan, s. 162–186.

Edmondsson, Beth – Stuart Levy (red.), 2019. *Transformative Climate and Accountable Governance*. Palgrave Macmillan.

Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2012. 4:e upplagan. *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Fonta, William M. – Elias T. Ayuk – Tiff van Huysen, 2018. “Africa and the Green Climate Fund: Current Challenges and Future Opportunities”. *Climate Policy*, vol. 18, nr 9, s. 1210–1225.

Held, David – Charles Roger – Eva-Maria Nag, 2013. *Climate Governance in the Developing World*. Cambridge: Polity Press.

Hoffman, Matthew J, 2011. *Climate Governance at the Crossroads: Experimenting with a Global Response after Kyoto*. Oxford, New York: Oxford University Press.

Larsson, Markus – Leif Bratt, 2014. *Modern miljöekonomi*. Lund: Studentlitteratur.

Linklater, Andrew, 2013a. “Historical Sociology” i Burchill, Scott – Linklater, Andrew (red), 2013. *Theories of International Relations*. 5:e upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillian, s. 138–161

Linklater, Andrew, 2013b. “Marx and Marxism” i Burchill, Scott – Linklater, Andrew (red), 2013. *Theories of International Relations*. 5:e upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillian, s. 113–137

Paterson, Mathew, 2013. ”Green Theory” i Burchill, Scott – Andrew Linklater (red.), 2013. *Theories of International Relations*. 5:e upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillian, s. 266–290.

Peterson, V. Spike, 2014. “How is the world organized economically?” i Edkins, Jenny – Maja Zehfuss (red.), 2014. *Global Politics – a New Introduction*. 2:a upplagan. London och New York: Routhledge, s. 363–384.

Reus-Smit, Christian, 2013. ”Constructivism” i Burchill, Scott – Andrew Linklater (red.), 2013. *Theories of International Relations*. 5:e upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillian, s. 217–240.

The World Bank, 2008. *Country Ownership*. The World Bank Group, 2008. [Elektronisk] Tillgänglig: http://web.worldbank.org/archive/website01013/WEB/0_CON-5.HTM
Hämtad: 2019-04-26.

Wallerstein, Immanuel, 2007. “The Ecology and the Economy: What is Rational?” i Hornborg, Alf - McNeill, J.R. - Martinez-Alier, Joan (red.), *Rethinking Environmental History*. Plymouth: AltaMira Press, s. 379–390.